

Herbarium

22 september - 28 oktober 2018

Jenny Andersson, Laboratory for Aesthetics and Ecology, Johannes Heldén, Ingela Ihrman, Katarina Lundgren, Uriel Orlow, Luiza Prado och Tobias Sjöberg

Utställningen *Herbarium* samlar och presenterar konstnärskap som undersöker olika medicinska traditioner, framtida ekologier, biostölder och kolonialt motstånd. Gränserna mellan kroppens inre och yttre och människans relation till naturen är andra ämnen som lyfts fram i utställningen. De olika verken tar oss med in i kroppen, ner i jorden, genom tidens olika lager, över geografins och kroppens gränser.

En stor del av våra läkemedel har genom historien och fortfarande än idag utvunnits ur molekyler som växter producerar eller som människan syntetiserar genom att kopiera växternas kemi. I trakterna kring Gnesta och Järna har alternativmedicinska traditioner en stark närvaro. Genom historien har kamper mellan det västerländska medicinska etablissemangen och alternativa medicinska traditioner pågått runt om i världen, så även i denna region. I konstnären Uriel Orlows filmtrilogi gestaltas kampen mellan traditionella medicinska praktiker i Sydafrika och den brittiska kolonialmaktens syn på medicin. Traditionell medicin var det dominerande medicinska systemet för miljontals av människor i södra Afrika. Filmerna undersöker ideologiska och kommersiella möten mellan två olika, men ändå överlappande medicinska traditioner och deras användning av växter och kolonialmaktens oövekliga krav på underkastelse. Filmtrilogin beskriver den botaniska världen som spelplan för världspolitik och kapitalism. Nedärvd inhemsk kunskap inhämtas och utnyttjas av forskare och multinationella företag.

Motståndet mot kolonialism återkommer i konstnären Luiza Prados installation *The imaginary becomes complete on the margins of every new linear projection*. Den blommande växten påfågelsträd (*Caesalpinia Pulcherrima*) är vanligt förekommande längs floderna i Brasilien och delar av Västindien. Under den tid då Brasilien var koloniserat (1500-1815) blev många kvinnor systematiskt våldtagna i syfte att göra landet "vitare". Genom att brygga te på växtens bark utförde de kvinnor som fått utstå övergrepp själva abort. Verket undersöker en typ av radikal omvårdnad som uppstår i samhällen under kolonialt förtryck. I installationen återskapas det ögonblick när teet möter saliven, ett ögonblicket av motstånd där nya tidslinjer kan uppstå. Denna historia har först nedtecknats i *Metamorphosis Insectorum Surinamensium* från 1705 av illustratören Maria Sibylla Merian (1647-1717) som vid tiden levde i den holländska kolonin i dagens Brasilien.

Konstnären Ingela Ihrmans *A Great Seaweed Day* är början på ett längre projekt som undersöker mötet mellan havets och tarmens bakteriefloror och hur magen kan få expandera och värderas lika högt som jordens energireserver. Projektet fortsätter Ihrmans undersökning av kroppens inre hav och det yttre hav som omsluter såväl tång och alger som badande människor. Tillsammans med herbariet visas en video i vilken vi får följa med ner under ytan för att samla in tarmtång (*Ulva Intestinalis*) och tidningen *Seaweedsbladet* vars framsida pryds av ett torkat exemplar av brunalgen sudare (*Chorda Filum*) från Margaret Gatty's (1809-1873) algherbarium.

Med skiftande blåa toner närstuderar konstnären Jenny Andersson naturen i en experimentell grafisk teknik som bygger på järnsalters ljuskänslighet. Hennes verk skärskådar materialens skiftande strukturer. Fokus riktas mot kunskapen om växternas läkande förmåga inom den kinesiska medicinen. Kinesisk medicin behandlar med olika torkade medicinalörter, det är deras effekt, vackra former och ytor efter torkningsprocessen, som fascinerat Andersson. De örter som avbildats är Gui Zhi, Gan Cao och Gao Liang Jiang. Naturen möter det inre, det inre speglar det yttre.

För utställningen har konstnären Tobias Sjöberg arbetat med fönstren i vår stora sal. Sjöbergs konstnärliga arbeten berör ofta gränsen mellan förgänglighet och beständighet. De två målningarna består av tre substanser, läkeväxten ringblomma (*Calendula Officinalis*), ägg och honung. De båda målningarna förhåller sig till och påverkas av omgivningens förutsättningar. Under utställningen kommer de att förändras, den klargula färgen skiftar och rör sig sakta mot en rödbrun färg.

Herbariets form, funktion och historia reflekterar konstnären Katarina Lundgren kring i sin filmiska undersökning av Naturhistoriska Riksmuseets herbariesamling i Stockholm. Hos Naturhistoriska Riksmuseet finns otaliga herbarium med miljoner av växter separerade från sina *naturliga* kontexter pressade, beskrivna och bevarade mellan blad av papyrus, pergament och cellulosa. Ett herbarium (*hortus siccus*) består således alltid av en form av översättning vilken förutsätter att det som pressas rycks upp, torkas och att dess naturliga kontext avlägsnas. Kanske är denna praktik, att avlägsna, ringa in och systematisera ett tydligt exempel på människans appropriering av impuls att göra omgivningen till sin.

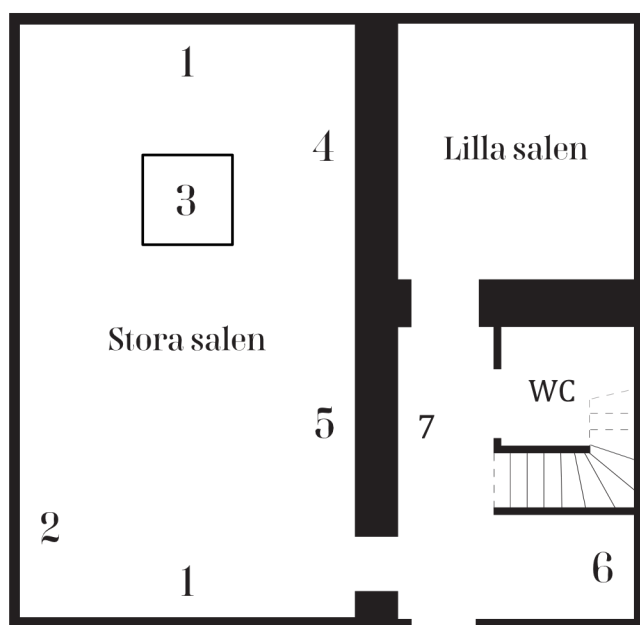
Den interdisciplinära plattformen Laboratory for Aesthetics and Ecology presenterar Libra-rium, ett bibliotek som fortsätter att växa under utställningsperioden. Biblioteket som herbarium blir här en samling av omvandlad skog, en plats för möten mellan mänskligt och växtbaserat skrivande.

Om flera av utställningens verk förhåller sig till en ekologi, natur och verklighet förankrad i historien eller samtiden så vänder Johannes Heldén genom sitt text- och ljudverk *Fältguide till framtida planet* blicken mot en tidshorisont bortom vår egen. Mot en framtid som ger andra perspektiv på den natur som människan är så nära att helt förstöra. I utställningen möter vi 11 artbeskrivningar av växter från en framtida ekologi. Filosofen Friedrich Schelling (1775-1854) skrev “[...] sedan människan avskade sig naturen är hon en orons växt som saknar sin enhet”. För även om människan har svårt att se något annat än sig själv så har vi inget annat val än att, likt forskaren Donna Haraway uppmuntrar oss, odla vår förmåga att svara an, ta ansvar och återuppfinna villkoren för ett artöverskridande blomstrande.

Genom utställningen frågar vi: hur kan vi betrakta växter inte bara som vittnen utan medskapare i våra olika historieskrivningar? Som aktörer som kopplar samman perspektiv och traditioner som annars hålls åtskilda. Aktörer som överskrider gränserna mellan natur och kultur, tradition och modernitet, etablerad såväl som alternativ medicin.

Herbarium utgår från Art Lab Gnesta och görs i samarbete med Grafikens Hus. Men likt utlöpare växer utställningen genom föreläsningar, performances, installationer och workshops vidare till Stockholm, Södertälje, Järna och Ytterjärna.

Curatorer: Sebastian Dahlvist (Art Lab Gnesta) & Ulrika Flink (Grafikens Hus)

1. Tobias Sjögren
2. Jenny Andersson
3. Luiza Prado
4. Johannes Heldén
5. Ingela Ihrman
6. Katarina Lundgren
7. Laboratory for Aesthetics and Ecology
8. Uriel Orlow

Utställningsgrupp: Caroline Malmström, Peter Olsén, Erik Rören

Tack till Under Tallarna, Kulturhuset i Ytterjärna, Hagströmerbiblioteket, Södertälje Science Park, Stockholms Arbetareinstitutsförening och ABF.

KULTURRÅDET